

культурних вірувань давнього Єгипту та їхнього впливу на спосіб мислення і життя єгиптян.

Нарешті, аналіз сприйняття часу та історичних подій у контексті міфології підкреслює важливість міфів як способу розуміння світу та регуляції життя в стародавньому Єгипті.

У цілому, розгляд маат та інших аспектів давньоєгипетської культури і релігії допомагає нам краще зрозуміти не лише історичну спадщину цієї цивілізації, але й її вплив на формування сучасного світогляду.

Список використаних джерел:

1. Пінч Дж. Egyptian mythology: a guide to the gods, goddesses, and traditions of ancient Egypt. Нью-Йорк : New York: Oxford University Press, 2004. 257 р.
2. Аллен Дж. П. Genesis in Egypt: the philosophy of ancient egyptian creation accounts. Нью-Хейвен, Коннектикут : Yale Egyptological Studies 2, 1988. 117 р.
3. О'Коннор Д. Egypt's view of 'others. *Never had the like occurred*. Лондон, 2003. Р. 155 – 185.

УДК 94

Тетяна ГАВРИЛЮК,

здобувачка 4 курсу спеціальності 032 Історія та археологія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Батенко Г., к.іст.н., доцентка

РОЛЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФОРМУВАННІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ДЕРЖАВИ В ЄВРОПІ

Анотація. У статті розглянуто роль католицької церкви в середньовічній Європі. Формування католицької церкви в Європі.

Ключові слова: католицька церква, середньовіччя, Європа.

Актуальність даної статті полягає в усвідомленні ролі католицької церкви в історії формування середньовічних держав в Європі має важливе значення для розуміння політичних, соціальних та культурних динамік того часу. Запровадження християнства та консолідація влади церкви не лише вплинули на суспільний лад, а й сформували основи територіальних структур, законодавства та культурного обміну. В контексті сучасного світу, де релігійні аспекти все ще впливають на політичні рішення та суспільний порядок, розгляд цієї теми має особливу актуальність для розуміння взаємозв'язку між релігією та державністю.

Мета статті полягає в дослідженні та аналізі ролі, яку відігравала Католицька Церква у формуванні середньовічних держав в Європі. Вивчення історичних джерел та досліджень з питань взаємодії між церквою та політичною владою у середньовіччі. Аналіз впливу християнства на формування політичних інститутів та територіальних структур у середньовічній Європі. Визначення ролі церковних установ у забезпеченні соціального порядку, моральних цінностей та правової системи середньовічного суспільства. Оцінка впливу Католицької Церкви на розвиток культури, освіти та науки у середньовіччі. Врахування релігійного контексту у формуванні середньовічних державних структур та міждержавних відносин.

Середньовіччя, яке тривало приблизно від V до XV століття, визначалося не тільки розвитком культури, науки і мистецтва, але й тісним взаємозв'язком між релігією та політикою. В Європі цим часом головною релігійною силою була католицька церква, і її роль у формуванні середньовічних держав була визначальною.

Католицька церква в середньовіччі виступала не лише як духовний центр, а й як важливий політичний фактор. Монархи та інші правителі шукали підтримку церкви для утвердження своєї легітимності. Коронації відбувались за участю церковних діячів, що надавало правителям

своєрідний божественний герб, а також відображало владу церкви над світськими подіями. [2, с.6-9]

Феодальна система була важливим політичним та економічним структурним елементом середньовіччя. Католицька церква успішно вплітала себе в цю систему, надаючи їй релігійний санкції. Духовенство володіло великими земельними наділами, а єпископи та архієпископи виступали невід'ємною частиною феодальної ієрархії, поряд з королями та лордами.

Католицька церква також грала ключову роль у збереженні та розвитку культури та освіти в середньовіччі. Монастирі та університети, які контролювалися церквою, стали центрами знань. Монахи зберігали та копіювали рукописи, вивчали античні традиції та філософію, що сприяло розвитку європейської інтелектуальної спадщини.

Церква також впливала на соціальні відносини в середньовіччі, встановлюючи моральні та етичні норми. Католицька церква регулювала шлюби, визначала правила спадкування та розподілу майна, що впливало на формування соціальної структури середньовічного суспільства.

Церква часто виступала посередником у політичних конфліктах та консолідатором об'єднаних угод між державами. Папські булли та церковні синоди надавали можливість церкві впливати на рішення, прийняті національними урядами. [1, с.4-20]

Католицька церква також відігравала важливу роль у збереженні релігійної єдності в середньовіччі. Становлення християнського світу під її патронатом дозволяло уникнути значних релігійних конфліктів, забезпечуючи певний ступінь стабільності та єднання в середньовічних державах.

Католицька церква ініціювала Хрестові походи – важливий етап в історії середньовіччя. Вони не лише відображали релігійні переконання та імперські амбіції, але й сприяли взаємодії різних культур та цивілізацій, розширюючи горизонти середньовічного світу.

Папство в середньовіччі визначало свою владу не лише духовною, а й світською. Папи виступали як важливі політичні гравці, взаємодіючи з різними монархами та імператорами. Їхні булли мали значний вплив на події в середньовічній Європі, формуючи політичний ландшафт. [4, с.10-15]

Католицька церква забезпечувала культурну інтеграцію, об'єднуючи різні національності та регіони під єдністю християнства. Її вплив не тільки зміцнював ідентичність середньовічного суспільства, але й забезпечував збереження та розвиток античної та християнської культури.

Наслідки реформації та Великої шизми привели до кризи владарювання церкви, що позначилося на політичній сцені. Однак сама криза стимулювала переосмислення та реформування церковних структур, що мало важливий вплив на політичну організацію європейських держав.

У цілому, католицька церква утілювала складну інтеракцію релігії та політики в середньовіччі, визначаючи основи суспільства та формуючи подальший розвиток державницької історії Європи. Її вплив перейшов далеко за межі духовної сфери, залишаючи невід'ємний слід на всіх сферах життя середньовічного суспільства. [5, с.40]

Хоча католицька церква і відігравала значущу роль у збереженні культурної єдності, вона також сприяла розвитку національних ідентичностей. Місцеві церковні інституції та обряди вносили свій внесок у формування національних традицій, визначаючи особливості культури та способу життя в різних регіонах Європи.

Католицька церква також відігравала роль у взаємодії із світовими цивілізаціями через місіонерську діяльність. Місіонери поширювали християнство та європейську культуру у різних куточках світу, що сприяло обміну знань та розвитку міжнаціональних відносин.

Період реформації і контрреформації в середньовіччі також відіграв важливу роль у внутрішніх змінах церковної структури та її взаємодії з

державною владою. Це викликало переосмислення влади та внутрішню динаміку церкви, що вплинуло на подальший розвиток держав. [3, с.7-13]

З часом, заходили зміни в сприйнятті влади і ролі церкви в суспільстві. Ідеї просвітництва та розвиток наукового мислення послабили церковний контроль над різними сферами життя, сприяючи розвитку сучасної державності.

Роль католицької церкви у формуванні середньовічної держави в Європі залишається значущою для розуміння історії та культурного розвитку континенту. Її внесок став основою для подальшого формування модерної європейської ідентичності та державності.

В історії Європи католицька церква відіграла складну та неоднозначну роль, визначаючи особливості розвитку середньовічних держав. Її вплив був важливим фактором, що визначав культурні, соціальні та політичні зміни в той період і залишився важливою складовою спадщини Європи.

Тривале вплив католицької церкви на формування середньовічної держави також проявляється в релігійних святах та обрядах, які збереглися в сучасних європейських культурах. Святкування християнських свят, зокрема Різдва та Великодня, зберегло свою важливість та сприяє збереженню культурної та релігійної спадщини. [6, с.23-28]

Церковна підтримка мистецтва та архітектури була важливою для розвитку середньовічної культури. Катедрали, монастирі та інші церковні споруди стали не лише символами релігійності, але й шедеврами архітектури, які продовжують захоплювати своєю красою та величчю.

Церковне право, викладене католицькою церквою, вплинуло на формування європейської правової системи. Принципи правосуддя, які мали своє коріння в канонічному праві, визначали юридичні стандарти та принципи справедливості в середньовічному суспільстві.

Незважаючи на відомі конфлікти між церквою та наукою, католицька церква також внесла свій внесок у розвиток освіти та наукових

досліджень. Монастирські школи стали центрами освіти, а вчені-духівники активно займалися дослідженням різних галузей знань.

Сучасна Європа залишається унікальним синтезом релігійної спадщини та секулярної державності. Взаємодія церкви та держави, яка почалася у середньовіччі, сформувала особливий підхід до релігії та політики в сучасному європейському суспільстві.

Висновки. Католицька Церква відігравала надзвичайно важливу роль у становленні та розвитку середньовічних держав на теренах Європи. Її вплив на політичну, соціальну та культурну сфери життя був неоціненним. Церква виступала як не лише духовний, але й політичний та правовий авторитет, впливаючи на формування законодавства, моральних цінностей, освіти та культури.

Наприкінці середньовіччя Католицька Церква стала однією з найвпливовіших інституцій у Європі, зберігаючи свій авторитет у багатьох сферах життя. Її вплив на формування середньовічних держав був надзвичайно значущим і залишився помітним в історії Європи до сьогодні. Розуміння цієї ролі допомагає краще зрозуміти не лише минуле, а й сучасні взаємовідносини між церквою та державою, а також значення релігії у формуванні суспільства та культури.

Список використаних джерел:

1. R.W. Southern, "The Making of the Middle Ages" - Yale University Press, 1961, 288 p.
2. Joseph Strayer, "On the Medieval Origins of the Modern State" - Princeton University Press, 2005, 114 p.
3. Brian Tierney, "The Crisis of Church and State, 1050-1300" - University of Toronto Press, 1988, 212 p.
4. Christopher Brooke, "The Medieval Idea of Marriage" - Clarendon Press, 1994, 325 p.

5. Jean Delumeau, “Catholicism between Luther and Voltaire” - Burns & Oates, 1977, 294 p.
6. Eamon Duffy, “The Stripping of the Altars: Traditional Religion in England, 1400-1580” - Yale University Press, 2005, 654 p.

УДК 94

Олена ГАЛІЦЬКА, здобувачка магістратури I курсу спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.03 Історія Херсонського державного університету, м. Івано-Франківськ, науковий керівник: Бойков О., к.іст.н., доцент

ПРАЦІ А. ШЕПТИЦЬКОГО ПРО ЗАГРОЗИ КОМУНІЗМУ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЇХ ВИСВІТЛЕННЯ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У роботі розглянуто здобутки митрополита Андрея Шептицького, його роль у політичному, громадському та культурно-освітньому житті українців. Досліджено особливості праць А. Шептицького, присвячених комунізму та загрозам, які він ніс європейським цивілізаціям. Зроблено висновок, що праці Митрополита, які розкривають загрози комунізму для цивілізованого суспільства, потребують висвітлення у шкільному курсі, як і віддзеркалення його постаті та ролі у різних сферах суспільного життя українського народу.

Ключові слова: митрополит А. Шептицький, історія України, підручник, релігійна діяльність, комунізм, національно-політична діяльність.

Актуальність. Митрополит Андрей Шептицький – це одна з найвпливовіших постатей в історії західноукраїнських земель першої половини ХХ століття. Він активно долучався до громадського, політичного та культурно-освітнього життя українців Галичини першої